

Wyznaczenie wielkości próby badawczej oraz analiza kwotowa

Instrukcja do arkusza kalkulacyjnego „Dane o użytkownikach”

Arkusz kalkulacyjny umożliwia:

- Wyliczenie wielkości próby badawczej (kwotowej);
- Wyznaczenie ilości ankiet do zebrania, proporcjonalnej do liczby użytkowników obsługiwanych w poszczególnych jednostkach składowych: bibliotece głównej, filiach, punktach bibliotecznych, itp.;
- Określenie struktury próby badawczej wg wybranego kryterium: wiek lub status;
- Przeprowadzenie analizy kwotowej (kontrola reprezentatywności uzyskanej próby).

Budowa arkusza kalkulacyjnego „Dane o użytkownikach”:

- podarkusz: Jednostki składowe biblioteki
- podarkusz: Struktura wg wieku/ statusu

Sposób wypełniania:

- dane należy wpisywać tylko do komórek oznaczonych kolorem **żółtym**,
  - w komórkach oznaczonych kolorem **niebieskim** otrzymujemy kluczowe informacje zwrotne.
-

Arkusz „Jednostki składowe biblioteki”

Tabela 1. Liczebność próby badawczej (kwotowej)

W kolumnie „populacja”, do komórki oznaczonej kolorem żółtym, odpowiadającej określoneemu zakresowi wielkości populacji należy wpisać liczbę użytkowników biblioteki (powyżej 13 lat).

W komórce oznaczonej kolorem niebieskim zostanie wyliczona **wielkość próby badawczej**.

Tabela 2. Proporcje ankiet przeznaczonych dla biblioteki głównej i filii

W komórkach oznaczonych kolorem żółtym należy wpisać liczby użytkowników (powyżej 13 lat) zarejestrowanych/ obsługiwanych w poszczególnych jednostkach składowych biblioteki: bibliotece głównej, filiach, itp.

Wartości w komórkach „Suma” (L11) i „Populacja” (M11) muszą być równe. W przeciwnym razie pojawi się czerwony kolor komórki, oznaczający konieczność zweryfikowania liczby użytkowników w poszczególnych placówkach.

Jeżeli biblioteka nie posiada filii nie trzeba uzupełniać tej tabeli.

W wierszu zaznaczonym kolorem niebieskim „liczba ankiet do zebrania” pojawią się informacje dotyczące liczby ankiet, które należy zebrać w poszczególnych jednostkach składowych biblioteki.

Arkusz „Struktura wg wieku/ statusu”

Tabela 3. Populacja - struktura wg wieku/ statusu

Do komórek oznaczonych kolorem żółtym należy wprowadzić liczby użytkowników w poszczególnych przedziałach wiekowych lub o danym statusie. Wartości w komórkach „Suma” i „Populacja” muszą być równe (błąd zostanie zasygnalizowany kolorem czerwonym). W wierszu poniżej zostają wyliczone udziały % poszczególnych grup wiekowych (lub wg statusu) w danej populacji czyli struktura populacji.

Tabela 4. Wyliczona próba badawcza - struktura wg wieku/ statusu

Dane w tabeli pojawiają się automatycznie po wypełnieniu tabeli nr 3. Wiersz „liczba respondentów” informuje ile ankiet powinno zostać zebranych w poszczególnych grupach użytkowników (wiekowych lub wg statusu).

Wiersz niebieski pokazuje strukturę próby wyliczonej, adekwatną do struktury populacji.

Tabela 5. Uzyskana próba badawcza - struktura wg wieku/ statusu

Tabelę należy wypełnić po zakończeniu zbierania ankiet. Do komórek oznaczonych kolorem żółtym należy wpisać liczby ankiet zebranych od użytkowników w poszczególnych grupach (wg wieku lub statusu). W komórce „Analizowaneankiety” należy wpisać liczbę wszystkich kwestionariuszy ankiet, które zostały zebrane i poddane analizie. Liczba ta może być większa niż w komórce „Suma”, ponieważ analizie mogą zostać poddane takżeankiety, w których nie zaznaczono odpowiedzi dotyczącej wieku lub statusu.

Analiza kwotowa

Celem analizy kwotowej jest sprawdzenie, czy uzyskana próba jest reprezentatywna pod względem struktury wg kryterium wiek lub status. Jest to dążenie do zebrania próby reprezentatywnej, czyli takiej na podstawie której można wnioskować o całej populacji.

Analiza kwotowa polega na porównaniu udziałów procentowych poszczególnych grup wyodrębnionych wg wieku lub statusu w wyliczonej próbie badawczej (Tabela 4., komórki

oznaczone kolorem niebieskim; wiersz 10) i próbie uzyskanej (Tabela 5., komórki oznaczone kolorem niebieskim; wiersz 16).

Różnice pomiędzy poszczególnymi udziałami % grup pokazane są poniżej tabeli nr 5. Jeżeli różnice te mieszczą się w przedziale 0,1% - 5%, wówczas można uznać, że dana podgrupa jest dobrze reprezentowana.

W sytuacji, gdy występują różnice większe niż 5 punktów procentowych (czerwony kolor danej wartości % w arkuszu) możemy mieć do czynienia z:

- przeszacowaniem grupy – liczba zebranych ankiet jest większa niż wyznaczona w próbie wyliczonej. Należy więc zrezygnować z określonej liczby losowo wybranych ankiet w danej grupie (tak aby różnica była mniejsza lub równa 5 pp).
- niedoszacowaniem grupy – liczba ankiet jest mniejsza niż wyliczona w próbie. Należy w danej grupie zebrać brakującą liczbę ankiet. Jeżeli nie jest to możliwe zobacz: ***Jak przeprowadzić badania satysfakcji użytkowników biblioteki? Poradnik dla bibliotekarzy***, rozdział 4.3. Dobór kwotowy.

Ostatni wiersz w arkuszu „Struktura wg wieku/ statusu” pokazuje poziom realizacji próby badawczej. Wymagany poziom to 83% wartości próby wyliczonej. W wierszu tym pojawia się informacja o reprezentatywności lub jej braku pod względem liczebności próby.

oprac. Edyta Strzelczyk
edyta.strzelczyk@pw.edu.pl